HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

א) ב"ק נה. ע"ש, ב) [סנהדרין יא.], ג) לעיל ו. מנחות לה: [מגילה טז: סוטה יז. חולין פט.], ד) [פסחים מט:], ה) [סנהדרין נט.], ו) [עירובין יט. חגיגה כז. מגילה ו. סנהדרין לז.], ז) [יומא פח.], ח) [ועי' בפירש"י בעמוד ב' ד"ה דמסרג],

הא דמסרג הא דלא מסרג הרואה הונא בחלום נס נעשה לו חנינא חנניא יוחנן נסי נסים נעשו לו א)הרואה הספד בחלום מן השמים חסו עליו ופדאוהו והני מילי בכתבא העונה יהא שמיה רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא הקורא ק"ש ב)ראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך המניח תפילין בחלום יצפה לגדולה שנאמר [1]וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך וגו' ג)ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש המתפלל בחלום סימן יפה לו וה"מ דלא סיים הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנאמר [2]כי אם לבינה תקרא הבא על נערה מאורסה יצפה לתורה שנאמר [3]תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ד)אל תקרי מורשה אלא ה)מאורשה הבא על אחותו בחלום יצפה לחכמה שנאמר [4]אמור לחכמה אחותי את הבא על אשת איש בחלום מובטח לו שהוא בן העולם הבא וה"מ דלא ידע לה ולא הרהר בה מאורתא א"ר חייא בר אבא הרואה חטים בחלום ראה שלום שנאמר [5]השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך הרואה שעורים בחלום סרו עונותיו שנאמר [6]וסר עונך וחטאתך תכופר אמר רבי זירא אנא לא סלקי מבבל לא"י עד דחזאי שערי בחלמא הרואה גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים שנאמר [7]אשתך כגפן פוריה שורקה יצפה למשיח שנאמר [8]אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו שנאמר [9]נוצר תאנה יאכל פריה הרואה רמונים בחלום זוטרי פרי עסקיה כרמונא רברבי רבי עסקיה כרמונא פלגי אם ת"ח הוא יצפה לתורה שנאמר [10]אשקך מיין הרקח מעסיס רמני ואם ע"ה הוא יצפה למצות שנאמר [11]כפלח הרמון רקתך מאי רקתך ו)אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון הרואה זיתים בחלום זוטרי פרי ורבי וקאי עסקיה כזיתים וה"מ פרי אבל אילני הויין ליה בנים מרובין שנאמר [7]בניך כשתילי זיתים וגו' איכא דאמרי הרואה זית בחלום שם טוב יוצא לו שנאמר [12]זית רענן יפה פרי תואר קרא י"י שמך הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה שנאמר [13]ויקחו אליך שמן זית זך הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו שנאמר [14]תם עונך בת ציון אמר רב יוסף הרואה עז בחלום שנה מתברכת לו עזים שנים מתברכות לו שנאמר [15]ודי חלב עזים ללחמך הרואה הדס בחלום נכסיו מצליחין לו ואם אין לו נכסים ירושה נופלת לו ממקום אחר אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא והוא דחזא בכנייהו הרואה אתרוג בחלום הדור הוא לפני קונו שנאמר [16]פרי עץ הדר כפות תמרים הרואה לולב בחלום אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים הרואה אווז בחלום יצפה לחכמה שנאמר [17]חכמות בחוץ תרונה והבא עליה הוי ראש ישיבה אמר רב אשי אני ראיתיה ובאתי עליה וסלקית לגדולה הרואה תרנגול בחלום יצפה לבן זכר תרנגולים יצפה לבנים זכרים תרנגולת יצפה לתרביצה נאה וגילה הרואה ביצים בחלום תלויה בקשתו נשתברו נעשית בקשתו וכן אגוזים וכן קשואים וכן כל כלי זכוכית וכן כל הנשברים כאלו הנכנס לכרך נעשו לו חפציו שנאמר [18]וינחם אל מחוז חפצם המגלח ראשו בחלום סימן יפה לו ראשו וזקנו לו ולכל משפחתו היושב בעריבה קטנה שם טוב יוצא לו בעריבה גדולה לו ולכל משפחתו וה"מ דמדליה דלויי הנפנה בחלום סימן יפה לו שנאמר [19]מהר צועה להפתח וה"מ דלא קנח העולה לגג בחלום עולה לגדולה ירד יורד מגדולתו אביי ורבא דאמרי תרווייהו כיון שעלה עלה הקורע בגדיו בחלום קורעים לו גזר דינו העומד ערום בחלום בבבל עומד בלא חטא בארץ ישראל ערום בלא מצות הנתפש לסרדיוט שמירה נעשית לו נתנוהו בקולר הוסיפו לו שמירה על שמירתו וה"מ בקולר אבל חבלא בעלמא לא הנכנס לאגם בחלום נעשה ראש ישיבה ליער נעשה ראש לבני כלה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע חזו חלמא רב פפא דעייל לאגמא נעשה ראש ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דעייל ליער נעשה ראש לבני כלה איכא דאמרי תרווייהו לאגמא עיילי אלא רב פפא דתלי טבלא נעשה ראש ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דלא תלי טבלא נעשה ראש לבני כלה אמר רב אשי אנא עיילית לאגמא ותלאי טבלא ונבחי בה נבוחי תני תנא קמיה דר"נ בר יצחק המקיז דם בחלום עונותיו מחולין לו והתניא עונותיו סדורין לו ז)מאי סדורין סדורין לימחל תני תנא קמיה דרב ששת הרואה נחש בחלום פרנסתו מזומנת לו נשכו נכפלה לו הרגו אבדה פרנסתו אמר ליה רב ששת כל שכן שנכפלה פרנסתו ולא היא רב ששת הוא דחזא חויא בחלמיה וקטליה תני תנא קמיה דרבי יוחנן כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר [20]ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר [21]תנו שכר לאובד ויין למרי נפש אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני תלמיד חכם לעולם טוב לו שנאמר [22]לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי

אמר

דמסרג. שיש לו חוטף על גביו ח) יפה: **נס נעשה לו.** נו"ן כנגד נו"ן וכגון שראה השם כתוב: **חנינא.** נוי"ן הרבה נסים רבים: **והני מילי בכתבא.** אכולהו קאי שראה הונא או חנינא או תיבה זו של הספד כתובה דמשמע חסו עליו ופדאוהו: **דלא סיים.** שנעור משנתו קודם שנסתלק סימן הוא שסמוך אצל הקב"ה: **מובטח לו שהוא בן העולם הבא.** ונוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן דדמי לאשת איש: **פלגי.** רמונים שנחלקו: **יפה לתורה.** שנאמר אשקך מיין הרקח היינו תורה: **מעסיס רמוני.** הנמלך מן הרמונים: **נכסיו מצליחין.** כהדס זה שעליו משולשים זה על זה כמין קליעה: **בכנייהו.** על כנם במקומם במחובר: **הוי ראש ישיבה.** שמכריז ומלוה לרבים: **אני ראיתיה וכו'.** ועל כן נעשיתי ראש ישיבה במתא מחסיא: **תרבילא.** גינה א"נ בהמ"ד. תרבילא נאה וגילה נוטריקון של תרנגול: **תלויה בקשתו.** בספק כביצים הללו שהאוכל סתום בם: **נשתברו.** נתגלה האוכל: **וינחם אל מחוז.** היינו כרך: **חפצם.** סימן הוא להיות חפציו נעשים: **המגלח.** סימן גדולה ותפארת היא לו כמו ויגלח ויחלף וגו' (בראשית מא): **בעריבה.** בספינה: **דמדליה.** שהולכת בגובה של ים: **הנפנה.** סימן הוא שסרחונו וגנותו נפרש ויוצא מעליו: **והוא דלא קנח.** שלא המאיס ידיו: **בבבל עומד בלא חטא.** לפי שחו"ל אין לה זכיות אלא עון יש בישיבתה וזה עומד ערום בלא אותם עונות: **בא"י.** שהרבה מצות תלויות בה וזה העומד ערום סימן שהוא ערום ממצותיה: **הנתפש לסרדיוט.** שומרין אותו שלא יברח אלמא סימן שמירה הוא ששומרים אותו מידי היזק: **אגם.** שיש בו קנים גדולים וקטנים וסמוכים זה לזה סימן לראש ישיבה שהגדולים והקטנים מתקבלים יחד קבוץ גדול ובאים לשמוע דרשה מפיו: **יער.** אילנות גדולים ואינן סמוכים זה לזה אף זה סימן לראש לתלמידי הרב והוא ראש לבני כלה שמפרש לתלמידים שמועתם אחר שעמד הרב והם מחזרין על שמועתם ויש תלמידים שלא יבינו בדברי הרב ככל הצורך וזה מבינה להם: **תלי טבלא.** נראה לו שהיה זוג וענבל תלוי בצוארו ומשמיע קול והוא סימן לראש ישיבה שמשמיע קול לרבים: **ונבחי בה נבוחי.** קשקשתי בה בקול: **עונותיו מחולין לו.** לפי שהעונות קרויין אדומים שנאמר אם יאדימו כתולע (ישעיה א) ואומר נכתם עונך (ירמיה ב) וסימן הוא שפורשין ממנו: **פרנסתו מזומנת.** כנחש שעפר לחמו ומצוי לו בכל מקום: **הרגו.** לנחש: **כל שכן שנכפלה לו.** שהרי נתגבר עליו: **ולא היא.** אלא רב ששת דורש להנאתו לפתור חלומו לטובה: **יש שותהו כו'.** לפיכך אין לעמוד על פתרונו:

השכים

מוסף רש"י

הרואה הספד. תיבה זו לבדה הראוהו (ב"ק נה.). **אלו תפילין שבראש.** אות הן לכל כי שם ה' נקרא עליך (חולין פט.) שכתוב בהן רוב השם שי"ן ודל"ת (מנחות לה:). **אלא מאורשה.** לכל קהלות יעקב (פסחים מט:). **לבני כלה.** באין לשמוע הדרשה בכל שבת (ב"ק קיג.).

רב נסים גאון

הרואה את הנחש בחלומו פרנסה מזדמנת לו. זה הדבר בנוי על העיקר שהזכירוהו בפ' יוה"כ (דף עה) תניא ר' יוסי אומר בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם כו' קלל את הנחש עלה לגג מזונותיו עמו ירד למטה מזונותיו עמו ולפי שפרנסתו מצויה לו בכל מקום לפיכך הרואהו בחלומו פרנסה מזדמנת לו:

תורה אור השלם

1. וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ: דברים כח י
2. כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ: משלי ב ג
3. תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: דברים לג ד
4. אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא: משלי ז ד
5. הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: תהלים קמז יד
6. וַיַּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר: ישעיהו ו ז
7. אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: תהלים קכח ג
8. אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה: בראשית מט יא
9. נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד: משלי כז יח
10. אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי: שיר השירים ח ב
11. כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ: שיר השירים ד ג
12. זַיִת רַעֲנָן יְפֵה פְרִי תֹאַר קָרָא יְיָ שְׁמֵךְ לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדֹלָה הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ וְרָעוּ דָּלִיּוֹתָיו: ירמיהו יא טז
13. וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: שמות כז כ
14. תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת אֱדוֹם גִּלָּה עַל חַטֹּאתָיִךְ: איכה ד כב
15. וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ: משלי כז כז
16. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא כג מ
17. חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ: משלי א כ
18. וַיִּשְׂמְחוּ כִי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם: תהלים קז ל
19. מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ: ישעיהו נא יד
20. וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד: תהלים קד טו
21. תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ: משלי לא ו
22. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי: משלי ט ה

רבינו חננאל

הא דמסרג. פי' שיש עליו הכסא.